

**33. ĐỌC THƯ PHÁP, HỮU TAM ĐÁO. TÂM NHÃN KHẨU,
TÍN GIAI YẾU. PHƯƠNG ĐỌC THỬ, VẬT MỘ BỈ. THỬ VỊ
CHUNG, BỈ VẬT KHỞI. KHOAN VI HẠN, KHẨN DỤNG
CÔNG. CÔNG PHU ĐÁO, TRỆ TẮC THÔNG. TÂM HỮU
NGHI, TÙY TRÁT KÝ. TỰU NHÂN VẤN, CẦU XÁC
NGHĨA.**

Cách đọc sách, có ba điểm

Tâm mắt miệng, tin điều trọng.

Mới đọc đây, chớ thích kia

Đây chưa xong, kia chớ đọc.

Thời gian ít, cần chăm chỉ

Công phu đủ, đọc liền thông.

Tâm có nghi, thì chép lại

Học hỏi người, mong chính xác.

33.1. Đọc thư pháp, hữu tam đao. Tâm nhãn khẩu, tín giai yếu *(Cách đọc sách, có ba điểm. Tâm mắt miệng, tin đều trọng)*

Câu này rất quan trọng. Khi đọc “Kinh Thư” thì phải rất chú tâm, phải chuyên tâm mới có thể có được sự thu hoạch. Ngay từ buổi học đầu tiên, chúng ta dạy bọn trẻ thì phải hết sức cẩn thận. Trước khi học, đầu tiên chúng ta yêu cầu trẻ nhỏ phải ngồi cho ra dáng ngồi, sách phải để ngay thẳng. Khi chúng có được lòng cung kính để học tập thì thái độ lúc bắt đầu này sau khi đã tạo thành thói quen thì cả đời cũng sẽ không thay đổi nữa. Nếu như lần đầu tiên đi học đã ngồi xiên xiên, vẹo vẹo, ngồi học mà mắt thì nhìn bên này, ngó bên kia, như vậy thì chân thật rất khó mà tiếp thu được điều ích lợi.

Chúng ta sẽ nói với bọn trẻ quyển sách “Đệ Tử Quy” này nhờ đâu mà có được, nói với chúng rằng: *“Đây là căn cứ theo lời giáo huấn của Khổng Phu Tử để biên soạn ra. Hơn nữa lại do Lý Dục Tú, Lý Phu Tử đời nhà Thanh bỏ ra biết bao công sức, bao tâm huyết biên soạn sách từ trong cuộc sống. Cho nên để hoàn thành quyển sách này không phải dễ. Ngoài*

sự giúp đỡ của những người xưa này ra, còn có cô giáo Dương đã đích thân viết nó ra, các em xem, cô viết nắn nót như vậy. Nếu chúng ta không học tập chăm chỉ thì sẽ có lỗi với những vị trưởng bối này. Cô giáo Dương không những viết nó ra mà còn phải từ một nơi rất xa mang nó tới đây thì mới có thể giao đến tay chúng ta. Bởi vậy chúng ta phải quý trọng, bảo quản cho tốt”.

Cho nên có một lần, có một em nhỏ làm rơi quyển sách của một em khác xuống đất, đứa nhỏ này nhặt lên lập tức liền phủi phủi quyển sách. Điều này chính là: **“Ấn tượng ban đầu giữ vai trò chủ đạo”**. Nếu như khi các vị tặng sách cho chúng và nói: *“Đây là sách miễn phí”*, các vị lại quăng quyển sách cho chúng, như vậy thì học sinh, con cái của các vị sẽ không biết tôn trọng sách. Cho nên chúng ta cũng phải luôn luôn chỉ dẫn, luôn luôn lấy mình làm gương.

Ngồi cũng đã ngồi ngay ngắn, cũng đã có lòng cung kính đối với quyển sách. Tiếp theo chúng ta lại nói với trẻ nhỏ rằng: *“Học vấn nhất định phải dựa vào việc hàng ngày chúng ta không ngừng tích lũy. Có một câu thành ngữ gọi là: “**Giọt***

*nước xuyên thủng đá”. Đá cứng hay nước cứng? Đá cứng. Vậy tại sao đá cứng như thế mà nước lại có thể xuyên thủng nó? Tại sao? Bởi vì nước chảy từng giọt, lại từng giọt không ngừng, có thể là mười vạn giọt, trăm vạn giọt, thậm chí là thời gian còn nhiều hơn nữa thì có thể xuyên thủng đá, lấy nhu khắc cương. Cho nên câu “**Giọt nước xuyên thủng đá**” giống như chúng ta cầu học vấn, một câu, một chữ cũng phải học một cách nghiêm túc, học chăm chỉ. Đến lúc đó thì học vấn của các em có thể đạt đến mức xuyên thủng đá”.*

Chúng ta phải nói với bọn trẻ rằng cánh tay này của chúng ta là tay giọt nước xuyên thủng đá, từng giọt, từng giọt một thì đá cũng bị chúng ta xuyên thủng. Học vấn của chúng ta là dùng cánh tay này không ngừng chăm chú chỉ vào những chữ mà chúng ta đọc, mỗi một chữ chúng ta cũng ghi nhớ hết, chúng ta lĩnh hội hết từng chữ một. Cho nên trong lúc đọc Kinh thư chúng ta cũng dạy bọn trẻ là: Mắt nhìn sách, tay chỉ vào sách, miệng đọc theo, tâm cũng chuyên chú. Tâm, mắt, miệng và cả tay nữa đều phải chuyên chú.

33.2. Phương đọc thử, vật mộ bỉ. Thử vị chung, bỉ vật khởi (*Mới đọc đây, chớ thích kia. Đây chưa xong, kia chớ đọc*)

Thời nay cầu học vấn cũng có một điều đại kỵ, nhưng người thời nay cũng đều tham nhiều, giống như cảm thấy rằng nhiều thì nhất định là tốt. Chưa chắc đã như vậy, bởi vì nhiều sẽ bị loạn. Cho nên trong “*Lễ Ký*”, “*Học Ký*” có một câu giáo huấn nói rằng: “*Tạp thí nhi bất tôn, tắc hoại loạn nhi bất tu*”. Một lần mà cho họ học rất nhiều điều, cũng không suy xét xem như vậy có giống như họ đang nuốt cả quả táo, thì đến cuối cùng nhất định sẽ học không được, thậm chí là sẽ cảm thấy không muốn học nữa. Các vị xem, thời nay có rất nhiều đứa trẻ một lúc học ba, bốn môn kỹ năng, kết cục cuối cùng thành ra chán học. Cho nên học hỏi, cầu học vấn thậm chí là học nghề ngoài đời cũng phải nên chuyên chú chứ không được hỗn tạp.

Cô giáo Dương học một môn Thư Pháp đã học đến bốn mươi một năm. Khi cô dạy Thư Pháp, chỉ có một cái chấm của câu “*Vĩnh tự bát pháp*” cũng nhất định bắt bọn trẻ viết

mấy nghìn cái chấm thì mới có thể tiếp tục động tác tiếp theo. Nhà Thư Pháp thời nay có dạy như vậy không? Có rất nhiều nhà Thư Pháp nói rằng: “*Chỉ cần các vị đến học ba tháng, đảm bảo là các vị có thể lĩnh giải thưởng*”. Có nên đến để theo học không? Chúng ta phải bình tĩnh! Họ dùng tâm gì để học nghệ thuật? Chỉ vì cái lợi trước mắt. Thư Pháp của chúng ta là để tu thân, dưỡng tính, là tâm pháp. Cho nên mới bắt đầu đã dùng thái độ này để bọn trẻ học đều là “*danh*” với “*lợi*”, thì nhất định là đi ngược với đường lối nghệ thuật. Cho nên chúng ta chân thật phải hướng dẫn đúng đắn cho bọn trẻ. Trong nghệ thuật, khi có thể hoàn thành viết cái chấm này thì sự nhẫn nại, nghị lực của bọn trẻ trong quá trình này được mài dũa. Căn bản của chúng đều được xây dựng rất vững vàng. Khi căn bản của một người đã vững chắc thì tiếp tục cầu phát triển mới không bị suy bại. Nếu căn bản chưa vững chắc mà phát triển càng nhanh thì càng nguy hiểm.

Cho nên khi cô giáo Dương học Thư Pháp, trong quá trình học cô hiểu được rằng mỗi một chữ đều có kết cấu

của nó, làm sao để khi xem cảm thấy rất nắn nót, tinh tế. Do có thái độ như vậy cho nên khi cô xử lý sự việc thì cũng có năng lực quán chiếu là phải làm sao sắp xếp sự việc để khi nhìn vào không bị rối loạn. Còn nữa, khi viết Thư Pháp thì định lực của cô có sự thành tựu. Khi định lực có được sự thành tựu thì cô đối xử với người và xử lý sự việc mới có thể đầu vào đầy, bởi mục đích cuối cùng của học nghệ thuật là để nâng cao đạo đức tu dưỡng.

Cho nên Không Phu Tử mới nói rằng: “*Chí u đạo, cú u đức, y u nhân, du y nghệ*”, mà “*du u nghệ*” cũng không lìa xa đạo đức, không lìa xa sự tu dưỡng một tâm tính tốt đẹp. Vậy thì khi cô học các môn nghệ thuật khác, ví dụ như học vẽ tranh quốc họa, học điêu khắc, bởi vì trong Thư Pháp cô đã có độ nhạy cảm cao đối với nghệ thuật, cho nên tốc độ học các môn nghệ thuật khác so với người khác sẽ nhanh hơn, thậm chí đối với việc học vi tính cũng nhanh hơn. Bởi cái định lực đó, tính kiên nhẫn đó đã được rèn giũa bền bỉ, hôm nay mà không tìm hiểu ra vấn đề thì cô quyết chưa đi ngủ. Cho nên cô giáo Dương đối với vi tính cũng có sự tiến

bộ rất nhanh. Chúng tôi là những người trẻ tuổi ở bên cạnh cô đều cảm thấy giật mình. Có được vị trưởng bối ở bên cạnh thúc giục cho nên chúng tôi cũng phải chuyên tâm.

Học kỹ nghệ và học văn hóa cũng đều phải như vậy, chúng ta học hết quyển sách này rồi mới tiếp tục học đến quyển sách tiếp theo. Cho nên vào thời nhà Tống, Triệu Phổ nói với Tống Thái Tổ Triệu Khuông Dẫn rằng ông chỉ cần dùng nửa bộ “Luận Ngữ” đã có thể giúp Tống Thái Tổ có được thiên hạ. Cho nên sách có cần nhiều hay không? Quan trọng nhất là phải nắm được cương lĩnh, phải có thể thực hành theo. Sau đó Triệu Phổ lại nói: *“Tiếp đến tôi chỉ dùng nửa bộ còn lại của “Luận Ngữ” là có thể giúp Ngài trị thiên hạ”*. Cho nên học phải tránh không được tham nhiều, còn nữa là không được tham nhanh chóng. Các vị quá nóng vội thì tâm sẽ không ổn định, sẽ không có lợi cho học vấn. Cho nên Tăng Quốc Phan tiên sinh cũng nói: *“Trong lòng không thể không có sách, nhưng trên bàn không được để nhiều sách”*.

Các vị không thể sau khi nghe giảng xong, biết được rằng văn hóa mà Tổ tông để lại rất tốt thì liền đem hết “Tứ Thư”,

"Ngũ Kinh" trong tủ sách của các vị ra rồi lập chí hướng rằng trong vòng một tháng phải đọc hết. Như vậy nhất định sẽ rất vất vả. Bởi vậy chúng ta phải nắm được cương lĩnh, phải học từ quyển nào mới được. Cho nên mới nói *“thử vị chung, bỉ vật khởi”* (*Đây chưa xong, kia chớ đọc*).

Có rất nhiều người nghe xong sẽ hỏi: *“Vậy thì con cái của chúng tôi sau này không cần phải học Kinh gì cả, chỉ cần học thuộc “Đệ Tử Quy” thôi sao?”*. Không phải có ý đó, “Đệ Tử Quy” không phải là để đọc thuộc mà là không ngừng lặp lại để nhắc nhở, phải để cho bọn trẻ chân thật có cơ bản. Khi bọn trẻ còn đang học những Kinh điển khác, tiếp tục học “Lão Kinh”, “Luận Ngữ” vẫn được. Nhưng giáo dục trong sinh hoạt, giáo dục đức hạnh hàng ngày đều phải lặp lại nhắc nhở chúng. Bởi vì đọc Kinh là rèn luyện định tính, mà “Đệ Tử Quy” là để cho hành vi, lời nói của bọn trẻ có thể đi vào quy củ. Khi đã đi vào quy củ thì bọn trẻ sẽ ngấm hiểu đạo lý những Kinh điển này.

33.3. Khoan vi hạn, khẩn dụng công. Công phu đáo, trệ tắc thông (*Thời gian ít, cần chăm chỉ. Công phu đủ, đọc liền thông*)

Cho nên đọc sách phải có kế hoạch. Các vị cũng không được sắp xếp quá dày đặc, làm cho mình bị áp lực, đó là “*khoan vi hạn, khẩn dụng công*” (*thời gian ít, cần chăm chỉ*), luôn luôn đốc thúc bản thân phải chăm chỉ một chút. Nhưng nếu như khi học mà ngủ gật thì phải làm sao? Trong “*Tam Tụng Kinh*” cũng có nói: “*Đầu huyền lương, chùy thích cổ*”, đây là biện pháp của người thời xưa. Họ buộc tóc của mình lên xà nhà, đến khi ngủ gật thì lập tức cả búi tóc bị giật mạnh, đau đến nỗi không còn buồn ngủ nữa. Ngoài ra người học trò còn lấy vật nhọn, nếu như ngủ gật thì dùng vật nhọn đâm vào đầu thì làm sao? Nhưng các vị cũng không nên dạy con cái như vậy, đến lúc đó lại bảo là do thầy Thái nói thế.

Người ngày xưa có quyết tâm như vậy, đương nhiên các vị không thể để cho bọn trẻ bị tổn thương thân thể. Các vị có thể dạy chúng rằng khi buồn ngủ thì phải nhanh chóng lấy nước lạnh rửa mặt thì tinh thần có thể tốt hơn một chút hoặc có thể treo ảnh Khổng Tử trước bàn học. Khi buồn ngủ nhìn

thấy Không Tử thì trẻ nhỏ cảm thấy hổ thẹn, vì thế mà tiếp tục học. Phương pháp của mỗi người có sự khác nhau. Hoặc là trong gia đình các vị đã có thói quen đọc sách rất tốt, người thân đều nhắc nhở, đốc thúc lẫn nhau, buổi sáng ai dậy trước thì lập tức gọi mọi người thức dậy. Có rất nhiều thầy giáo khi họ thức dậy đều mở băng phát “Đệ Tử Quy” để đánh thức người khác. “*Khoan vị hạn, khẩn dụng công, công phu đáo, trệ tắc thông*” (Thời gian ít, cần chăm chỉ. Công phu đủ, đọc liền thông), khi chúng ta có thể “*học đi đôi với hành*” thì việc đáng lẽ ra là cảm thấy rất khó khăn nhưng đều có thể giải quyết dễ dàng, bởi vì có trí tuệ thì không sợ không có phương pháp hay.

33.4. Tâm hữu nghi, tùy trát ký. Tụ nhân vấn, cầu xác nghĩa (*Tâm có nghi, thì chép lại. Học hỏi người, mong chính xác*)

Cho nên học vấn, học hỏi là phải học cách hỏi như thế nào. Nhưng hỏi cũng phải hỏi đúng người, nhất định phải học được sự chuyên tinh của người khác. Cho nên mới nói:

“*Vấn đạo hữu tiên hậu, thuật nghiệp hữu chuyên công*”. Các vị có thể hỏi tôi cách nấu ăn không? Như vậy là hỏi sai người rồi. Nhưng có thể hỏi tôi cách nấu mỳ. Tại sao ư? Bởi khi tôi đến Hải Khẩu có mỗi một thân một mình, đó được gọi là “*người đàn ông độc thân*”, chỉ sống một mình cho nên quét nhà, giặt quần áo, lau nhà, nấu cơm, việc gì cũng tự mình làm. Cũng từ trong quá trình tự làm đó thì đột nhiên “*trong lao động mới biết được cảm ơn*”. Rồi tôi nghĩ đến mẹ. Mẹ thật là vĩ đại! Trong khi nấu cơm, bởi vì hàng ngày đều rất bận rộn cho nên phải cần đến hiệu quả, bởi vậy tôi chỉ biết có mỗi việc nấu mỳ. Mỗi lần tôi lại nấu một nồi nước, sau đó thái rau. Chỉ cần hai mươi, đến ba mươi phút là tôi có thể bung lên một tô mỳ, bên trên cho thêm một chút tương vùng. Như vậy là tôi đã mãn nguyện lắm rồi. Đó được gọi là: “*Người biết đủ thì luôn luôn hạnh phúc*”. Cho nên trong thời gian đó, tôi đã học được cách nấu mỳ. Nhưng sau này bởi vì có thêm rất nhiều vị bạn hữu cùng nhau công tác thì tôi không còn nấu mỳ nữa, mọi người cùng giúp đỡ lẫn nhau.

Cho nên khi chúng ta hỏi thì phải hỏi đúng người. Có rất nhiều vị bạn hữu khi hỏi người khác thì lại luôn luôn hỏi những người có cách nghĩ giống với họ. Có khuynh hướng như vậy không? Biết rõ rằng mình không yên tâm, nhưng sau đó lại đi hỏi những người rất câu nệ, rồi sau đó lại cảm thấy rằng: “*Các vị xem, chắc là tôi nghĩ không sai*”. Cho nên mới nói: “*Thuốc đắng dã tật, sự thật mất lòng*”. Chúng ta luôn luôn sợ phải đi hỏi người nói đúng trọng tâm nhưng ngược với ý muốn của mình, nhưng những lời nói ngược ý muốn đó lại chân thật là có ích cho mình. Cho nên “*Tâm hữu nghi, tùy trát ký, tịu nhân vấn, cầu xác nghĩa*” (Tâm có nghi, thì chép lại. Học hỏi người, mong chính xác), chỉ cần các vị có tâm học tập như vậy thì những người có đức hạnh, những người có học vấn nhất định họ sẽ không tiếc mà chỉ dạy các vị. Sự nghi hoặc của các vị sẽ càng ngày càng ít đi, giống như mây đen tan biến đi thì tâm trí sẽ sáng sủa, trí huệ sẽ sáng ngời. Cho nên mới “*tịu nhân vấn, cầu xác nghĩa*” (học hỏi người, mong chính xác).

Người giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Nơi giảng: Đài Nam Đài Loan

Thời gian giảng: Năm 2005

Dịch giả: Tống Như Cường